

25.05.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**25 Mayıs 2023
Perşembe**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

25 Mayıs 2023 Perşembe

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

- Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler Yönetmeliği (Karar Sayısı: 7297)
- Bankalarca Kullanılacak Uzaktan Kimlik Tespiti Yöntemlerine ve Elektronik Ortamda Sözleşme İlişkisinin Kurulmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞLER

- 2023 Yılı Kurban Hizmetlerinin Uygulanmasına Dair Tebliğ
- Olağanüstü Hal Kapsamında Enerji Tüketim Bedellerinin Terkinine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ
- Depremden Zarar Gören İllerde Deniz ve İçsularda Avcılık Yapan Balıkçıların Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (No: 2023/30)

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

- Anayasa Mahkemesinin 23/2/2023 Tarihli ve 2020/20854 Başvuru Numaralı Kararı

DANIŞTAY KARARI

- Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu Kararı (E: 2021/4, K: 2023/1)

Buğdayda rekolte beklentisi 21 milyon ton

Tarım ve Orman Bakanı Vahit Kirişci, bu yıl buğday için yüzde 5'lik artışla yaklaşık 21 milyon ton rekolte beklendiğini bildirdi.

Bakan Vahit Kirişci, Dulkadiroğlu ilçesi Peynirdere Mahallesi kırsalındaki bir buğday tarlasında, gazetecilere, Kahramanmaraş'ın bereketli bir şehir olduğunu söyledi.

İçinde bulundukları tarlanın henüz hasada yaklaşmadığını belirten Kirişci, "Biz normal şartlarda ekim-şubat ayları arasında olabildiğince yağış almayı bekleriz. Ama bu yıl biraz kurak geçti. Şubat sonrasında özellikle mart-nisan-mayıs aylarında yağışta artış oldu. Bilhassa nisan-mayıs aylarında bazı bölgeler için söylüyorum son 63 yılın en yüksek yağış ortalamalarına erişildi. İnşallah kurak geçen dönemin telafisi adına bu yağışlar berekete ve verim artışına, aradaki kaybın telafisine imkan sağlayacak durumda.

Bu yıl rekoltenin yüksek olmasını bekliyoruz. Gece ile gündüz arasındaki ısı farkından dolayı da inşallah ürün kalitemiz çok çok yüksek. Çünkü gece ile gündüz arasındaki ısı farkı ne kadar yüksek olursa, o kadar daha kaliteli bir buğdayı elde etmemiz mümkün oluyor." diye konuştu.

Buğday için yüzde 5'lik artışla yaklaşık 21 milyon ton rekolte beklendiğine dikkati çeken Kirişci, şöyle konuştu:

"Bu 21 milyon tonluk buğday, Türkiye'nin ihtiyacının karşılanması noktasında gerçekten yeterli durumda. Bu manada bir eksikimiz noksanımız olmayacak. Biz

rekoltesi ve kalitesi yüksek 21 milyon ton buğdayı konuşurken hükümet olarak da Toprak Mahsulleri Ofisi olarak gerekli tedbirleri almıştık. Hatırlanacağı üzere 23 Nisanda yüzde 0 olan gümrük vergisini buğdayda Cumhurbaşkanlığı kararıyla yüzde 130'a çıkardık. Böylelikle de üretici ve iç piyasanın korunması için önemli bir aksiyon almış olduk.

Yine bilindiği gibi Türkiye un, bulgur, makarna ve irmik gibi dahilde işleme rejimi adı altında uygulamalarımız çerçevesinde içeriden almış olduğumuz ürünleri işliyor ve bunları ihraç ediyoruz. Daha önceki uygulamalar, önce ithalat yap, sonra ihracat yap şeklindeydi. Ama yeni dönemde almış olduğumuz karar çerçevesinde, önce ihracat yapacak, sonra ithalat yapacak. Buradaki muradımız da tıpkı gümrük vergisinin artırılmasında olduğu gibi dahilde işleme faaliyetlerini yürüten işletmelerin iç piyasadan ürün alıp kendi üreticimizin ürünlerine değer yüklemek arzusuyla.

Hükümet olarak aldığımız bir diğer önemli karar da önceki yıllarda mazot ve gübre destekleri mart ayının sonuna doğru ödenirdi. Ama biz hububatla ilgili mazot ve gübre desteklerini 6 ay öne çektik. Bu destekleri de nakdi olarak değil aynı olarak verdik, 6 ay öne çektik. Bunun da üreticimiz açısından katkı olduğunu belirtmek isterim."

Fiyat açıklanması

Her daim olduğu gibi üreticilerin yanında olmaya devam edeceklerini anlatan Kirişçi, şunları kaydetti:

"Gerek Toprak Mahsulleri Ofisimizin gerekse özel sektöre ait lisanslı depolarımızın tamamı üreticilerimiz isterse ürünlerini hasat edip ürünlerini bu depolarda muhafaza edebilirler. Biz fiyat açıkladığımızda kendi tercihlerini hayata geçirebilirler. Yani Toprak Mahsulleri Ofisi olarak fiyatları açıkladığımızda üretici kendi kararını verecek, depolardaki ürünlerini satmış olacak.

Geçtiğimiz yılı örnek alacak olursak, 2022 yılı fiyatımızı 5 Haziran'da açıkladık. Bu yıl da piyasa şartlarını ve mevsimsel şartlarını da dikkate alarak inşallah gerektiğinde, gerekli zamanı, gereken fiyatı açıklıyor olacağız. Türkiye'de maalesef siyaset kurumunun tarım sektöründe manipülatif yaklaşımı var, rasyonel ve gerçekçi olmayan, siyasi emellere göre şekillendirilmek istenen bir tarım sektörü oldu. Geçmişte bunların çok uygulamalarını gördük. Ama 21 yıllık AK Parti hükümetleri döneminde hamdolsun her karar, adım, bilimsel, piyasa şartları, çiftçinin refahı, üretim maliyetleri ve aynı zamanda tüketiciyi koruyup kollayan bir yapıdadır. Fiyatlarımızı da buna göre belirledik.

Bunu da kamuoyuyla paylaştık. 2022 yılında, bir önceki yıl 2250 lira olan buğdayı, 7 bin 450 liraya almıştık. 7 bin 450 liranın bin liralık kısmı Toprak Mahsulleri Ofisi'ne teslim edilen ürünler içindi. Piyasada da 6 bin 450 lirada buğday işlem görmüştü. Bu yıl da oturup bu hesaplamaları yapacağız. Bizler için üreticinin üretim maliyetleri ve refah seviyesi bu anlamda önemli olacak. Piyasa şartlarını da dikkate alacağız."

Yemde iş başa düştü

Süt üreticileri, en büyük maliyetlerinden biri olan yemde çareyi, üretimde buldu. Tarım Kredi Yem ile anlaşma yapan Türkiye Süt Üreticileri Merkez Birliği kendi markasıyla yem ürettirip satmaya başladı.

Hayvancılıkta en önemli girdi yem. Yemin de maliyetleri giderek artıyor. Özellikle süt üreticileri, süt fiyatı yükselmediği halde maliyetlerdeki artışlar nedeniyle ineklerini kesime gönderme riski yaşıyor.

100 kiloda 200 lira daha ucuz

Bu noktadan hareket eden Süt Üreticileri Merkez Birliği yemdeki maliyet artışlarına karşı çareyi yem üretmekte buldu. Birlik, Tarım Kredi Yem ile protokol imzaladı. “Süt Bir Yem” markasıyla üretilen yemlerin ilk sevkiyatı Muğla-Milas Süt Üreticileri Birliği aracılığıyla üreticilere yapıldı.

Proje, Türkiye Süt Üreticileri Merkez Birliği çatısı altındaki tüm birlikleri kapsayacak. Konuyla ilgili olarak DÜNYA’nın sorularını yanıtlayan Türkiye Süt Üreticileri Merkez Birliği Başkanı Tefik Keskin, bu proje üzerinde bir süredir çalıştıklarını söyledi. “İki çeşit yem çıkardık. Şimdilik sadece Ege Bölgesi’ne verebiliyoruz.

Diğer fabrikalarla da anlaşma imzalayıp yemi tüm üreticilere ulaştıracamız” diyen Keskin süt ve besi yemi olarak sunulan yemlerin fiyatlarının da 100 kiloda 200 lira daha ucuz olduğunu ifade etti. Uzun vadede Tarım Kredi’nin bütün fabrikalarıyla anlaşacaklarını belirten Keskin, yemleri çeşitlendireceklerini kaydetti ve “Yemi biraz kontrol altına almak lazım. Bizim sanayici olma imkânımız yok. Ama bu şekilde fason yaptırıp üreticiye ucuz ürün ulaştırabiliriz. Herkese biz verelim demiyoruz ama piyasada bir denge olması lazım” diye konuştu.

Bankacılık sektörüne ilişkin ortak açıklama

SPK, BDDK ve TBB, bazı basın yayın organlarında ve sosyal medyada yer alan bankacılık sektörü ve sermaye piyasalarına yönelik iddialara ilişkin açıklama yaptı. Eş zamanlı yapılan yazılı açıklamada, bankacılık sektörünün tüm yükleri karşılayabilecek güçte olduğu vurgulanırken, sektörün siyaset üstü tutulması gerektiğinin altı çizildi.

Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) ve Türkiye Bankalar Birliği (TBB), son dönemde bazı basın yayın organlarında ve sosyal medyada yer alan bankacılık sektörü ve sermaye piyasalarına yönelik iddialara ilişkin eş zamanlı açıklama yaptı.

TBB'den yapılan açıklamada, bankacılık sektörünün tüm yükümlülüklerini karşılayabilecek güçte olduğu vurgulandı. Bankacılıkla ilgili konuların "siyaset üstü" tutulması gerektiğinin altı çizilirken, sektörün güvenilirliğine zarar verecek ve gerçeği yansıtmayan açıklamalara itibar edilmemesi istendi. BDDK'dan yapılan açıklamada ise bankacılık mevzuatı çerçevesinde açıkça suç teşkil eden söz konusu açıklamalar ve bunları yayanlarla ilgili yasal işlem başlatılacağı belirtildi. SPK açıklamasında ise Borsa İstanbul'da işlem gören şirketlere yönelik açıklamalara tepki gösterildi. "Uluslararası piyasalara tam entegre olan sermaye piyasamız güvenilir, şeffaf, istikrarlı, adil ve rekabetçi bir ortamda işlemektedir." denildi. Sermaye piyasasının güven ve istikrarını bozacak açıklama ve işlemlere karşı cezai ve idari yaptırım uygulanacağı vurgulandı.

SPK'NIN AÇIKLAMASI

SPK'den yapılan yazılı açıklamada, bazı basın yayın organlarında ve sosyal medyada Borsa İstanbul pay piyasasında işlem gören şirketler hakkında herhangi bir

bilgi ve belgeye dayanmayan, gerçeği yansıtmayan, mesnetsiz ifadelerin yer aldığı aktarıldı.

Uluslararası piyasalara tam entegre olan sermaye piyasasının güvenilir, şeffaf, istikrarlı, adil ve rekabetçi bir ortamda işlediği belirtilen açıklamada, şunlar kaydedildi:

"Yatırımcıların hak ve menfaatlerinin korunması birinci önceliğimizdir. Borsa İstanbul'da gerçekleştirilen işlemler, Kurulumuz ve Borsa İstanbul tarafından anlık olarak takip edilmektedir. Sermaye piyasasının güven ve istikrar içinde işleyişini bozacak açıklamaların yanı sıra piyasa bozucu işlem ve eylemlerin tespiti halinde, Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri çerçevesinde, Kurulumuz tarafından sorumlular hakkında cezai ve idari yaptırımlar uygulanacaktır."

BDDK'NIN AÇIKLAMASI

BDDK'nın sosyal medya hesabından paylaşılan yazılı açıklamada, "Bazı basın yayın organlarında ve sosyal medyada bankalarımız hakkında beyan edilen, bir belge ve bilgiye dayanmayan açıklamalar gerçeği yansıtmamakta olup bu tür mesnetsiz ve gerçeğe aykırı açıklamalara itibar edilmemesi, yayınlarda yer verilmesinin bankacılık mevzuatı çerçevesinde açıkça suç teşkil ettiğinin bilinmesi ve bu açıklamaları yapanlar ve yayanlar hakkında gerekli yasal işlemlerin yapılacağı hususu kamuoyuna önemle duyurulur." ifadeleri kullanıldı.

Açıklamada, bankaların ve sektörün dün olduğu gibi bugün de BDDK'nın gözetimi ve denetimi altında güçlü ve sağlam likidite ile finansal rasyolara sahip bir şekilde yoluna devam ettiği kaydedildi.

TBB'NİN AÇIKLAMASI

TBB tarafından yapılan yazılı açıklamada, Türkiye'de bankacılık sektörünün yüksek bir likidite, aktif kalitesi ve sermaye yeterliliğine sahip olduğu belirtilerek, "Sektörün 17 Mayıs 2023 tarihi itibarıyla 427 milyar TL likit varlığı, 110 milyar dolar yabancı para likit varlığı bulunmaktadır. Likidite oranı yüzde 160 ile diğer göstergelere benzer şekilde uluslararası ortalamalar düzeyindedir. Bankacılık sektörü tüm yükümlülüklerini karşılayabilecek güçtedir." denildi.

Bugüne kadar çok sayıda iç ve dış kaynaklı şoklara dayanıklılık gösteren bankacılık sektörünün sağlam bir yapıda olduğu, faaliyetlerinin tümünün kayıt altına alındığı ve sürekli denetime tabi olduğu bildirilen açıklamada, "Sektör Türkiye ekonomisinin gücüne inanmakta, gücünü ekonomiden almakta, sağlıklı bir bilanço ile ekonomiye destek olmaktadır. Bankacılık sektöründe güvenin korunması hepimizin görev ve sorumluluğunda olmalıdır." ifadeleri kullanıldı.

Açıklamada, şunlar kaydedildi:

"Bankacılıkla ilgili konuların siyaset üstü tutulması büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle sektörün güvenilirliğine zarar verebilecek gerçeği yansıtmayan spekülasyonlu açıklamalara asla itibar edilmemelidir. Müşterilerimizin sektöre duydukları güvenden dolayı teşekkür ederiz."

Bilançolar şişti, KOBİ tanımı değişti

KOBİ tanımı değişti, bilanço sınırı 250 milyon liradan 500 milyon liraya çıktı.

Yüksek oranlı enflasyon kaynaklı bilançolarında yaşanan şişme sebebiyle KOBİ dışına çıkan bir çok şirket bu yüzden bazı desteklerden yararlanamayınca, KOBİ tanımının değiştirilmesini talep etmişti. Gelen talepler üzerine KOBİ tanımında değişikliğe gidildi ve bilanço sınırı 250 milyon liradan 500 milyon liraya çıkarıldı. Yönetmelikle ayrıca mikro v küçük işletme tanımlarında yer alan parasal sınırlar da artırıldı.

Resmi Gazete’de yayımlanan Cumhurbaşkanı Kararı ile Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler Yönetmeliği yürürlüğe konulurken, 2005 yılında çıkarılan Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin tanımı Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik de yürürlükten kaldırıldı.

Yeni yönetmelikte, KOBİ’ler için 250 olan çalışan sayısında değişikliğe gidilmedi. Buna karşılık, yıllık net satış hasılatı veya mali bilanço büyüklüğüne ilişkin kriter değiştirildi. Buna göre yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi birisi 500 milyon liranın altında olan işletmeler KOBİ olarak değerlendirilecek. Daha önce bu tutar 250 milyon liraydı. Birçok işletme enflasyon sebebiyle bilançoları şişince KOBİ sınıfından çıkmak durumunda kalıyorlardı. Bu durumda da kamunun KOBİ’ler için sağladığı bazı destek ve avantajlardan da yararlanamıyorlardı. Gelen yoğun talepler üzerine tanımda yapılan bu değişiklikte birlikte bir çok işletmenin kısmen de olsa rahatlatma sağlaması beleniyor.

Mikro ve küçük işletme tanımı da değişti

Öte yandan yönetmelikle birlikte mikro işletme ve orta işletme tanımında yer alan parasal sınırlar da iki katına çıkarıldı. Buna göre mikro işletmelerin yıllık net satış hasılatı veya mali bilanço büyüklük şartı 5 milyon liradan 10 milyon liraya çıkarıldı. Küçük işletme tanımında ise bu tutarlar 50 milyon liradan 100 milyon liraya çıkarıldı.

Durumu kötüleşen büyük şirket hemen KOBİ olacak

Öte yandan KOBİ niteliğinin kazanılması veya kaybedilmesiyle ilgili hükümlerde de önemli bir değişiklik yapıldı.

KOBİ niteliği belirlenirken dikkate alınan kriterlerden herhangi birisinin (çalışan sayısı, bilanço büyüklüğü, hasılat) son iki hesap dönemine ait verilerle aşan işletmeler yine KOBİ niteliğini kaybedecek. Ancak daha önce KOBİ olmayan ama son hesap döneminde bu kriterlerin altına düşen işletmeler aynı dönemde KOBİ niteliği kazanacaklar. Yani bir büyük bir şirket bilanço, çalışan sayısı veya hasılatından herhangi biri öngörülen sınırın altına düştüğünde iki dönem beklemeden, son yıl verilerine göre KOBİ vasfı kazanabilecek.

Bu konuda getirilen yeni kriter şöyle:

“KOBİ niteliği belirlenirken dikkate alınan kriterlerden herhangi birini son iki hesap dönemine ait verileriyle aşan işletmeler KOBİ niteliğini kaybeder. Son hesap döneminde ait verileri ile sözkonusu kriterlerin altına düşen işletmeler KOBİ niteliği kazanır”

Önceki kriter şöyleydi:

“Hesaplarının kapanış tarihinde, işletme sınıfları ve KOBİ vasfı belirlenirken dikkate alınan kriterlerden herhangi birini, birbirini takip eden iki hesap döneminde de kaybeden veya aşan işletmeler sınıf değiştirir veya KOBİ vasfını kaybeder”

KKM'de faizden sonra prim yarışı başladı

120 milyar doları geçen Kur Korumalı Mevduat (KKM) hesaplarında artış sürüyor. Bankalar müşterilerini daha fazla KKM'ye yönlendirmek ve ürünün cazibesini daha da artırmak için artık sadece faizleri değil primleri de artırıyor.

Birol BOZKURT

Bankacılık sektöründe iki seçim arasında hem kredi hem mevduat cephesinde hareketli günler yaşanıyor. Bankacılık sektörü kaynak tarafında rekabeti sonuna kadar yaşarken kredi cephesinde çok dikkatli bir yol çizmeye çalışıyor.

Bir süreden beri gelen regülasyonlar, hem bankacılık sektöründe hem iş dünyasında yoğun pazarlıkların yaşandığı bir sürecin kapılarını açtı. KKM'de müşterinin mevduatına göre faiz de ve primde bankalar kesenin ağzını açarken kredi tarafında da avantajlı ürünlerle müşteri yarışına girdi.

Aralık 2021 yılında hayatımıza giren Kur Korumalı Mevduat (KKM) hesaplarına yönelik tartışmalar gündemdeki yerini koruyor. 24 Eylül 2021'de başlayan faiz indirimlerinin hemen arkasından döviz kurlarında hızlı bir artış görmüştük. 23 Eylül'de 8.65 TL düzeyinde olan dolar kuru 20 Aralık günü, KKM açıklamasının hemen öncesinde 18.36 TL'ye kadar yükselmişti. 24 Eylül-20 Aralık tarihleri arasında kalan 88 gün içerisinde dolar Türk lirası karşısında %112 değer kazanmıştı.

KKM'nin duyurulmasıyla çok hızlı bir şekilde düşüşe geçen dolar 11 liralara kadar gerilemişti. 20 Aralık'tan sonra hızla değer kaybeden dolar o tarihten itibaren kademeli olarak yükselişe geçti. Bugünlerde 19,80 TL'leri geçen dolar kurundaki yükselişi önlemek isteyen Merkez Bankası, KKM'yi özendirmek için bu süreçte bir dizi uygulamayı hayata geçirdi.

İlk başlarda KKM faizini politika faizinin 3 puan üzeri ile sınırlayan Merkez Bankası, mart ayının sonun bu sınırı da tamamen kaldırdığını duyurmuştu. Dövizden dönüşümlü olan KKM'lerde tavan 26 Ocak'ta kaldırılmıştı. Böylece hızla yükselişe geçen KKM faizleri şimdilerde yüzde 40'lara yaklaşmış durumda. TL mevduat faizleri ise hali hazırda yüzde 40'ları aştı.

KKM' de primler yüzde 5'e ulaştı

Müşterilerini KKM'ye yönlendirmek isteyen bankalar müşterilerine verdikleri primleri artırmaya başladı. Döviz hesaplarına uygulanan faizlerin artmaya başladığını daha önce yazmıştık.

Ancak liralasma stratejisi kapsamında KKM hesaplarının özendirilmesi çabasında bugün gelinen noktayı DÜNYA'ya anlatan iş dünyası kaynaklarından elde ettiğimiz bilgilere göre altın ve döviz dönüşümlü KKM hesaplarında primler yüzde 5'lere ulaşmış durumda. Örneklendirmek gerekirse 1,5 milyon TL değerindeki altın hesabının KKM'ye dönüştürülmesi karşılığında banka müşterinin hesabına 75 bin TL nakit prim yatırıyor.

Bunun dışında yüzde 40'lara yakın faiz oranları da müşterilere sunuluyor. KKM'nin devreye alındığı hafta yani 24 Aralık 2021 haftasında 238,9 milyar dolar olan Döviz Tevdiat Hesaplarının (DTH) büyüklüğü 12 Mayıs 2023 haftasında 185,6 milyar dolara geriledi.

Faiz indirimleri öncesindeki son iki yıllık süreçte yabancı mevduatların toplam mevduatlar içindeki payı %50-55 aralığında seyreliyordu. Faiz indirimleri ile birlikte insanların hızla dövizde yönelmesi, bu payı %65'e kadar yükseltti. KKM'nin uygulanmaya başlaması ile birlikte bu pay hızla azaldı ve 2023 Mart ayı itibariyle bu pay %42'ye geriledi.

Mevduat faizleri yüzde 40'ı aştı

Mevduat faizleri ile politika faizi arasındaki makas ise açılmaya devam ediyor. Merkez Bankası verilerine göre TL mevduat faizlerinde uygulanan azami faiz oranları en son açıklanan mart ayı verilerine göre yüzde 40'ı buldu. Yılın ilk ayında yüzde 30 faiz getirisi sunan 1 yıl ve daha uzun vadeli TL mevduatta uygulanan azami faiz martta yüzde 40'a çıktı.

Konuştuğumuz bankacılık kaynakları bu oranların yüzde 40'ları aştığını hatta bazı bankalarda oranların yüzde 50'lere yaklaştığını söylüyor. 3 aya kadar vadeli TL mevduatlarda azami faiz oranı yüzde 39,5'e yükselirken, 1 aya kadar vadeli mevduatlarda faiz ise yüzde 38 seviyesinde. 3 aya kadar vadeli TL mevduatta ortalama faiz oranı ise 12 Mayıs haftasında yüzde 30,47'e kadar çıktı.

5 Mayıs haftasında faiz yüzde 29,05 olarak gerçekleşmişti. 12 Mayıs haftası verilerine göre ihtiyaç kredisinde uygulanan faiz oranı son iki ayda hızla yükselerek yüzde 34'ü aştı. Tüketici kredisinde faiz ise yüzde 30 sınırında bulunuyor. Politika faizi ise yüzde 8,5 seviyesinde.

Kredi faizleri dalgalanıyor

Geçen hafta yaşanan gelişmelerden sonra nakit avans ve KMH'da sınırlar kaldırılrsa da vatandaşın ihtiyaç kredi talebi yüksek seyrediyor. Konut ve taşıtta frene basan bankalar ihtiyaç kredisinde ise regölasyon nedeniyle kredi faizlerini çok sık değiştirebiliyor.

Bazı bankalarda gün içinde şubeden alınan ihtiyaç kredisi faizi kişinin gelinine ve notuna göre değişmekle birlikte 1 puıandan fazla oynama gösterebiliyor. Bankacılar buna neden olarak gelen talebi karşılarken tahvil alımı zorunluluğu nedeniyle talebi kesmek için faizin yukarı çekildiğini talep normalleştiğinde ise piyasa şartlarına geri dönüldüğünü anlattı.

Ekonomi modelinde alternatif çalışmalar yapılıyor

Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ikinci turuna günler kala Ak Parti'de, "sürdürülemez" eleştirilerinin hedefi haline gelen mevcut ekonomi programına bağlı kalınıp kalınmayacağı konusu hâlâ netleşmedi.

Reuters'ın 10'a yakın hükümet ve parti yetkilisiyle yaptığı görüşmelere göre Ak Parti içinden bir grup, ekonomide mevcut sorunların şu ana kadar izlenen politikalarla çözülmesinin olanaksız olduğu üzerine bir çalışma yapıyor.

Aralarında, daha önce ekonomi yönetiminde görev almış bazı üst düzey partililerin de yer aldığı bu çalışmada, Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'ı ekonomide önümüzdeki dönemde oluşabilecek sorunların ciddiyeti konusunda uyarmak ve kademeli faiz artışını da içeren bir program ile hazır olmak amaçlanıyor.

Yeni modelin devamını savunanlar olduğu kadar, şu anda yönetimde olmayan ancak geçmişte üst düzey görevlerde bulunmuş bazı Ak Partili kurmaylar faiz artışının yer aldığı alternatif bir politika setine dönülmesini içeren gönüllü bir çalışma yürütüyor. Bazı hükümet yetkililerine göre, düşük faiz politikası ve kontrollü kur politikalarının sonucu oluşan ekonomideki hasar bir müddet daha sürdürülse de, negatife geçmesi beklenen net rezervler ve ekonomideki kötü gidişat özellikle döviz girişinin yoğun olduğu yaz aylarından sonra daha da artacak.

Bir grup artık kademeli faiz artırımını istiyor

Bir üst düzey yetkili, ekonomide kademeli bir faiz artışı olması gerektiğini belirterek, selektif kredi politikalarının da yine devlet sübvansiyonu ile bir "kamu kurumu" tarafından yapılabileceği bir yapının mümkün olduğunu söyledi.

Aynı yetkili, "Piyasada tek bir faiz olacak, çoklu faizlerin olduğu bu yapının kaldırılması gerekiyor" dedi. Ancak Ak Partili kurmaylar, alternatif bir model üzerinde çalışsa da, ilk turda Erdoğan'ın beklenenden daha iyi oy almasının bu çalışmayı bir müddet daha öteleyebileceğini ifade ediyor.

Ak Partili bir yetkili parti içinde iki farklı görüşün olduğunu belirterek, "Bir grup mevcut ekonomi politikalarının uygulanmaya devam etmesini istiyor ama bir başka grup artık kademeli ama ölçülü olarak faizlerin artırılmasının dengeler açısından daha iyi olacağı görüşünü savunuyor" dedi ve ekledi: "Ekonomi politikalarında temel baskılardan biri de dokuz ay sonraki yerel seçimler. Ekonomi yönetimi belirlenirken biraz yerel seçim de dikkate alınacak. Ankara ve İstanbul'un yeniden bize dönmesi ihtimali oldukça yüksek ve bu fırsat kolay harcanamaz."

AK Parti kadrolarında Şimşek belirsizliği

Ak Parti kadrolarında uzun yıllar ekonomi yönetiminde olan Mehmet Şimşek tekrar ekonominin yönetiminde yer alması için önceki aylarda Erdoğan ile görüşmüştü. Ancak kendisinin bir görevde yer alıp almayacağı, alacaksa hangi görevde olacağı henüz bir netlik kazanmadı. Bilgi veren üst düzey bir Ak Partili yetkili, seçim sonrası ekonomide önemli adımların atılacağını ve Şimşek'in görev alması ve ekonominin başına gelmesinin hâlâ bir seçenek olduğunu belirterek, "Ama Şimşek'siz yola devam edilmesi de ihtimal. Ekonomide daha önce görev yapmış bazı isimlerin yeniden kabinede yer alması ihtimali de oldukça yüksek. Çünkü bazıları zaten beyannamenin yazılmasında da görev almıştı" diye konuştu.

Reel Kesim Güven Endeksi değişim göstermedi

Mayıs ayında mevsimsellikten arındırılmış Reel Kesim Güven Endeksi (RKGE-MA), bir önceki aya göre değişmeyerek 105,1 seviyesinde gerçekleşti.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından mayıs ayına ilişkin İktisadi Yönelim İstatistikleri ve Reel Kesim Güven Endeksi açıklandı. İktisadi Yönelim Anketi sonuçları, imalat sanayinde faaliyet gösteren 1.743 iş yerinin yanıtlarının ağırlıklandırılıp toplulaştırılmasıyla elde edilerek değerlendirildi.

Buna göre, RKGE, mayısta bir önceki aya kıyasla 0,3 puan artarak 108,3 seviyesinde gerçekleşti. Aynı dönemde mevsimsellikten arındırılmış reel kesim güven endeksi (RKGE-MA) bir önceki aya göre değişmeyerek 105,1'e seviyesinde gerçekleşti.

Endeksi oluşturan anket sorularına ait yayılma endeksleri incelendiğinde, gelecek 3 aydaki ihracat sipariş miktarı, gelecek 3 aydaki üretim hacmi ve son 3 aydaki toplam sipariş miktarına ilişkin değerlendirmeler endeksi artış yönünde etkilerken, sabit sermaye yatırım harcaması, genel gidişat, gelecek 3 aydaki toplam istihdam, mevcut mamul mal stoku ve mevcut toplam sipariş miktarına ilişkin değerlendirmeler endeksi azalış yönünde etkiledi.

Son 3 aya yönelik değerlendirmelerde, üretim hacminde artış bildirenler lehine olan seyir bir önceki aya göre zayıflarken, iç piyasa sipariş miktarında artış bildirenler lehine olan seyir bir önceki aya göre güçlendi. İhracat sipariş miktarında azalış bildirenler lehine olan seyir ise artış bildirenler lehine döndü.

Mevcut toplam siparişlerin mevsim normallerinin altında olduğu yönündeki değerlendirmeler ile mevcut mamul mal stokları seviyesinin mevsim normallerinin üstünde olduğu yönündeki değerlendirmelerin bir önceki aya göre güçlendi.

Gelecek 3 aya yönelik değerlendirmelerde, üretim hacmi, ihracat sipariş miktarı ve iç piyasa sipariş miktarında bir önceki ayda artış bekleyenler lehine olan seyir güçlenirken, gelecek 3 aydaki istihdam ve gelecek 12 aydaki sabit sermaye yatırım harcamasına ilişkin artış yönlü beklentiler ise zayıfladı.

ÜFE beklentisi yüzde 62,8'e geriledi

Ortalama birim maliyetlerde, gelecek 3 ayda artış olacağını bekleyenler lehine olan seyir güçlenirken, son 3 ayda artış olduğunu bildirenler lehine olan seyir ise zayıfladı.

Gelecek 3 aydaki satış fiyatına ilişkin artış yönlü beklentiler güçlenirken, gelecek 12 aylık dönem sonu itibarıyla yıllık ÜFE beklentisi bir önceki aya göre 4,8 puan azalarak yüzde 62,8 seviyesinde gerçekleşti.

İçinde bulunduğu sanayi dalındaki genel gidişat konusunda, bir önceki aya kıyasla daha iyimser olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 8,4'e, daha kötümser olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 16,5'e yükselirken, aynı kaldığını belirtenlerin oranı yüzde 75,1'e geriledi.

Kılıçdaroğlu ile Özdağ'ın imzaladığı protokolün ayrıntıları belli oldu

Zafer Partisi lideri Özdağ, partisinin Kılıçdaroğlu'na desteğini açıklarken iki lider arasında imzalanan protokolün ayrıntıları belli oldu.

Millet İttifakı Cumhurbaşkanı Adayı ve CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, Zafer Partisi Genel Başkanı Ümit Özdağ ile Zafer Partisi Genel Merkezi'nde bir araya geldi.

Özdağ, toplantıda 28 Mayıs'ta yapılacak Cumhurbaşkanı seçiminin 2. turunda Kılıçdaroğlu'na destek vereceklerini duyurdu.

İki liderin ortak basın açıklamasının ardından anlaşmaya varılan metin basınla paylaşıldı.

7 maddelik ortak protokolün ayrıntıları şöyle:

Kapsam:

Bu protokol, Zafer Partisi ile Millet İttifakı Bileşenleri arasında, Cumhurbaşkanlığı İkinci tur seçiminde ve sonraki süreçte yapılacak iş birliği esaslarını kapsamaktadır.

Amaç:

21 yıllık AKP hükümetlerinin yarattığı sosyal yıkım, yolsuzluk, yoksulluk, devlet krizi, sığınmacı sorunu, rant-borç-talan ekonomisi ve neden olduğu ağır ekonomi sorunları ve toplumun siyasi kutuplara bölünmesine karşı devletin yeniden düzenlenmesi; millî birlik ve beraberliğin sağlanması, yoksulluk, yolsuzluk, yasaklar ve ağır ekonomi

sorunlarının çözümü, Türkiye için ağır bir güvenlik ve demografi sorunu oluşturan sığınmacı ve kaçakların gönderilmesi için ortak çalışma ve iş birliği detaylarının tespit edilmesidir.

Temel İlkeler

1-Anayasamızın ilk 4 maddesi ve 66. madde de yer alan Türk Vatandaşlığı konusundaki tanımını ve içeriği korunacaktır.

2-1924 yılında kurulan milli-üniter-laik devletten asla taviz verilmeyecektir. Bu değerlere bağlı kalınacaktır.

3- Başta Suriyeliler olmak üzere tüm sığınmacılar ve kaçaklar en geç 1 yıl içerisinde ülkelerine geri gönderilecektir.

4. Devletin varlığı ve bütünlüğünü hedef alan başta FETÖ, PKK, IŞİD olmak üzere bütün terör örgütleri ile etkin ve kararlı mücadele edilecektir. Terörle mücadele çerçevesinde, terörle bağlantısı hukuki kanıtlarla sabit olan mahalli idare yöneticileri yerine devlet görevlileri ataması uygulamasına yargı kararı çerçevesinde devam edilecektir. Terörle müzakere değil, mücadele edilecektir. Türkiye'nin milli ve üniter devlet yapısını hedef alan hiçbir siyasi ve hukuki düzenlemeye izin verilmeyecektir.

5- Devletin bütün birimlerinde yapılacak görevlendirmelerde sadakat değil, liyakatin esas alınması sağlanacaktır.

6-Bütün yolsuzluklar ile hukuk çerçevesinde çok etkin bir şekilde mücadele edilecektir.

7- Devletin vatandaşına karşı şeffaf olunması ve açık davranması konularında tam mutabakata varılmıştır.

Kirada %25 sınırı hâlâ geçerli olduğuna göre bu oran ne?

Alaattin AKTAŞ

25 Mayıs 2023 Perşembe

✓ Neredeyse bir yıldır kira artışları için yüzde 25'lik tavan uygulanıyor. Anlaşılan bu sınırlama kağıt üstünde kalıyor. Öyle olmasa TÜİK yıllık kira artışını nisan itibarıyla yüzde 67 düzeyinde hesaplar mıydı?

✓ Peki geçen yıl yüzde 25 sınırı getirilirken TÜİK'e göre yıllık artış kaçtı; yüzde 80 mi, 100 mü? Hayır hayır, yalnızca yüzde 20 idi. Peki yüzde 20 artış hesaplanmışken niye yüzde 25 sınırı getirildi. Acaba iktidar da mı TÜİK'in hesaplamasına inanmıyor?

Kira artışına geçen yılın haziran ayında sınır getirildi. Artış oranı en fazla yüzde 25 olacaktı. Hemen hemen tüm mal ve hizmetlerin fiyatı, tam işlemiyor da olsa, serbest piyasa ekonomisi kuralları çerçevesinde belirlenirken kişi ya da kurumlar arasındaki bir sözleşmeye böyle bir sınırlama getirilmesi ne kadar doğrudu, o tabii ki tartışılır.

Hem bu kararla bir kesimin mağduriyeti giderilmek istenirken, başka bir kesim de mağdur edildi.

Aslında yapılması gereken tabii ki genel fiyat artışını frenleyecek adımlar atılmasıydı ve bunu yapacak olan da hükümetti ama işin kolayına kaçıldı ve biraz da sansasyonel olan tercih edildi.

Edildi de ne oldu? Bu karar ne ölçüde uygulanabildi?

Kira artışında yüzde 25 sınırlaması hala devam ediyor. Biraz kağıt üstünde ama... Zaten öyle olmasa TÜİK'in açıkladığı kira artışı yıllık bazda yüzde 25'in üstüne çıkar mıydı? İşte resmi veriler ortada... Yıllık kira artış oranı nisan ayı itibarıyla yüzde 67 düzeyinde.

Durun durun; **“Ne yüzde 67 artışı, nerede kalmış bu oran”** diye bana söylenmeyin! TÜİK böyle diyor.

Bu oranı zaten iki yönden değerlendirmek gerek...

Gerçekte bu oranda bir artış bulmak pek kolay değil, hatta neredeyse olanaksız.

Ama diğer boyut, bu oranın aslında çok yüksek olduğu. Neye göre mi, tabii ki yüzde 25 sınırlamasına göre.

Zamlar Erdoğan’a göre de yüksek

Yüzde 25’lik sınırlamanın kağıt üstünde kaldığını hem TÜİK verilerinden görüyoruz, hem bu durum en yetkili ağızlar tarafından bir anlamda itiraf ediliyor.

Cumhurbaşkanı Erdoğan bir süre önce yaptığı konuşmada ne dedi: **“Konut ve fiyat artışları can sıkıcı hale geldi. Bu yükselişi tetikleyen çok sebep olduğunu biliyoruz. Ama yine de bu tabloyu kabul edemeyiz. Makul ve orantılı, hiçbir sebebi olmadığı halde aç gözlülükten fahiş kira artışı yapanlarla tekrar göreve devamda bunların ümüğünü sıkacağız.”**

Erdoğan’ın bu sözlerinden ne çıkarmak gerekir...

Demek ki yüzde 25 artış sınırlaması kağıt üstünde kalmış, tam anlamıyla uygulanmıyor.

Demek ki TÜİK’in nisan ayı için yüzde 67 olarak ölçtüğü yıllık kira artışı da gerçeği pek yansıtmıyor, artış aslında çok daha fazla.

Yüzde 25’e niye gerek duyuldu?

Gelin biraz geri gidip geçen yıla dönelim. Kira artışına sınırlama geçen yılın haziran ayında getirildi ve yüzde 25’lik bu sınırlamanın bu yılın temmuz ayına kadar uygulanacağı belirtildi. Yeni bir düzenlemeyle süre uzatılır mı, bilmiyoruz.

Ama ortada ilginç bir durum var. Basit bir soru; geçen yıl Resmi Gazete’de 11 Haziran’da yayımlanan kanun değişikliği ile kira artışına yüzde 25 artış sınırı getirmeye niye ihtiyaç duyuldu?

11 Haziran itibarıyla belli olan yıllık kira artışı yüzde 80 ya da 90 mıydı, yüzde 100 müydü, kaçtı ki yüzde 25 kararı alındı?

TÜİK’in verilerine göre Mayıs 2022 itibarıyla kiradaki yıllık artış yüzde 20 idi! Evet yüzde 20, tam oranı verelim yüzde 20.02!

Peki devletin kurumu **“Kiralılar bir yılda yüzde 20 arttı”** diye hesaplama yaparken, kira artışına niye yüzde 25’lik tavan getirildi ki?

Sakin o tarihlerde yıllık kira artışı çok çok yukarılarda olduğu için olmasın!

Herhalde öyle! Yıllık kira artışı “**gerçekten**” yüzde 20 olsa, o günlerde “**Artış yüzde 25’i geçmeyecek**” diye karar alınır mı? Böyle bir karar kira artışına tavan getirmek değil, artışı daha da yukarı çekmek anlamına gelmez mi?

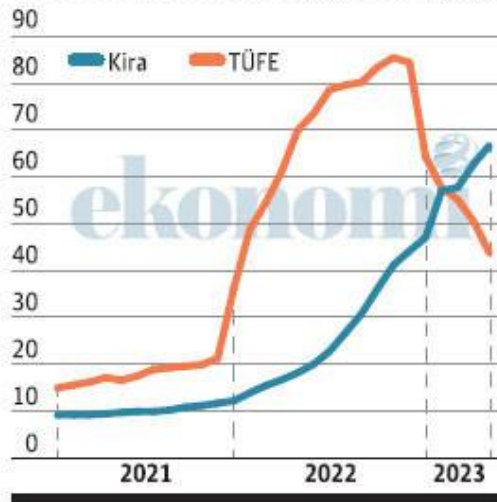
Artış yüzde 20 görünürken yüzde 25 tavan olarak ilan edildiğine göre demek ki TÜİK’in hesapladığı yüzde 20’lik oranın hiçbir geçerliliği yokmuş ve iktidar bile, bakın iktidar bile bu orana inanmıyormuş!

Şu durumda acaba TÜİK’in hesapladığı TÜFE’de başka “**falsolar**” da var mı?

Kira ve TÜFE’de aylık ve yıllık değişim (%)

	Kira artışı		TÜFE artışı	
	Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
Ocak 21	1,23	9,17	1,68	14,97
Şubat	0,84	9,20	0,91	15,61
Mart	0,57	9,24	1,08	16,19
Nisan	0,59	9,43	1,68	17,14
Mayıs	0,72	9,72	0,89	16,59
Haziran	0,77	9,93	1,94	17,53
Temmuz	0,98	9,92	1,80	18,95
Ağustos	1,17	10,22	1,12	19,25
Eylül	1,29	10,85	1,25	19,58
Ekim	1,12	11,17	2,39	19,89
Kasım	1,18	11,68	3,51	21,31
Aralık	1,11	12,20	13,58	36,08
Ocak 22	2,76	13,89	11,10	48,69
Şubat	2,22	15,45	4,81	54,44
Mart	1,66	16,70	5,46	61,14
Nisan	1,87	18,18	7,25	69,97
Mayıs	2,28	20,02	2,98	73,50
Haziran	3,11	22,80	4,95	78,62
Temmuz	4,24	26,76	2,37	79,60
Ağustos	4,40	30,81	1,46	80,21
Eylül	5,45	36,18	3,08	83,45
Ekim	4,87	41,24	3,54	85,51
Kasım	3,33	44,24	2,88	84,39
Aralık	3,10	47,07	1,18	64,27
Ocak 23	9,75	57,07	6,65	57,68
Şubat	2,66	57,74	3,15	55,18
Mart	4,89	62,76	2,29	50,51
Nisan	4,37	66,76	2,39	43,68

TÜFE ve kiradaki yıllık artış (%)

Sanayide temkinli iyimserlik devam ediyor

Naki BAKIR

25 Mayıs 2023 Perşembe

İmalat sanayinin mevsimsellikten arındırılmış kapasite kullanımı mayısta 0,7 puan artarak 76,3'e yükseldi. Mevsimsellikten arındırılmış reel kesim güven endeksi yüzde 105,1'le değişmedi. Sanayiden gelen sinyaller karışık.

İmalat sanayiinde mevsimsellikten arındırılmış kapasite kullanımı mayısta yüzde 76,3'e yükseldi. Mevsimsel etkilerden arındırılmış reel kesim güven endeksi ise 105,1'le önceki aya göre değişmedi. Ekonominin belkemiği olan sektörden, seçim ayında karışık sinyaller alındı. Genel gidişata ilişkin iyimserler ile kötümserler arasındaki makas açıldı, geleceğe ilişkin beklentilerde ise iyimserliğin daha baskın olduğu görüldü.

Kapasite kullanımının ortalamada önceki aya göre arttığı mayısta, alt sektörlerle göre ayrışma göze çarptı. Mevsimsellikten arındırılmış reel kesim güven endeksi önceki aya göre değişmezken; üretim, siparişler, ihracat ve birim maliyetlerde iyimserlik artışı devam etti, yatırımlar ve istihdamda ise görece tersine bir eğilim öne çıktı.

Kapasite kullanımındaki artış

Merkez Bankası, mayıs ayında, imalat sanayinde faaliyet gösteren 1.743 iş yeri tarafından İktisadi Yönelim Anketi'ne verilen yanıtları toplulaştırarak yayımladı.

Buna göre imalat sanayi genelinde “mevsimsel etkilerden arındırılmış” kapasite kullanım oranı, önceki aya göre 0,7 puan artarak yüzde 76,3 düzeyine yükseldi. Mevsimsel etkilerden arındırılmamış kapasite kullanım oranı ise önceki aya göre 0,6 puan artarak yüzde 76 oldu.

Bu bazda kapasite kullanım oranı önceki aya göre; dayanıklı tüketim mallarında 0,5 puan artışla yüzde 72,4'e yükselirken, dayanıksız tüketim mallarında 0,1 puan düşerek yüzde 73,3'e geriledi. Tüketim malları toplamında yüzde 73,2 olan kapasite

kullanımı değişmedi. Ara mallarında 1,1 puan artışla yüzde 75,5 olan kapasite kullanımı, yatırım mallarında ise 0,7 düşerek yüzde 78,4'e geriledi.

İmalat sanayii işyerlerinin gelecek 3 aylık döneme ilişkin beklentileri (%)

	NİSAN ANKETİ			MAYIS ANKETİ		
	Artacak	Aynı Kalacak	Azalacak	Artacak	Aynı Kalacak	Azalacak
Üretim hacmi	33,4	57,8	8,8	35,7	56,3	8,0
Toplam sipariş	37,0	55,0	10,2	37,8	54,1	8,1
-İç piyasa sipariş	37,0	54,0	9,0	38,6	52,6	8,8
-İhracat siparişi	33,1	57,4	9,5	34,6	55,4	10,0
İstihdam	19,2	74,6	6,2	16,5	79,3	4,2
Ortalama birim maliyet	57,0	38,3	4,7	50,6	43,9	5,5
Satış fiyatı	46,9	47,1	6,0	41,2	53,3	5,5
Kısa vadeli TL kredi faizi	30,6	63,8	5,6	31,2	62,8	6,0

En hızlı artış içtekte

Kapasite kullanımı önceki aya göre, imalat sanayiinin 6 alt sektöründe artarken, diğerlerinde geriledi. İmalat sanayi alt sektörleri içinde kapasite kullanımında en fazla artış içtekte imalatında gerçekleşti. Bu alt sektörün kapasite kullanımı önceki aya göre 6,2 puan artarak yüzde 78,9'a çıktı. Artışta bu sektörü izleyen tekstilde kapasite kullanımı nisanda 2,8 puan artışla yüzde 70'e çıktı.

Ana metal sanayi, mayısta 2,7 puanla kapasite kullanımını en çok artıran üçüncü sektör oldu. En önemli alt sektörlerden olan ana metalde kapasite kullanımı mayısta yüzde 74,8 olarak gerçekleşti. Önceki aya göre kapasite kullanımı kimyada 2,3 puan,

temel eczacılıkta 2 puan, ağaç ile plastik sektörlerinde 0,7 puan, deride 0,5 puan, diğer ulaşım araçlarında 0,2 puan artış gösterdi.

Nisana göre kapasite kullanımı düşenlerin başında ise 4,9 puanla bilgisayar geldi. Bu sektörü 1,6 puan düşüşle kâğıt, 1,5 puan düşüşle motorlu kara taşıtları izledi. Motorlu araçlar ile eczacılık, mayıs ayında aynı oranda olmak üzere yüzde 80,7'le en yüksek kapasite kullanan alt sektörler oldu.

İmalat sanayiinde faaliyet gösteren işyerlerinin üst düzey yöneticilerinin Merkez Bankası İktisadi Yönelim Anketi'ne verdiği yanıtlara göre genel gidişat konusunda iyimserler ile kötümserler arasındaki makas biraz daha açıldı. Bulunduğu sanayi dalındaki genel gidişat konusunda, önceki aya kıyasla daha iyimser olduğunu belirtenlerin nisan anketinde yüzde 7,7 çıkan oranı mayısta yüzde 8,4'e yükseldi. Ancak, daha kötümser olduğunu belirtenlerin oranı da yüzde 14,5'ten yüzde 16,5'e çıktı. Genel gidişatın aynı kaldığını belirtenlerin oranı yüzde 77,8'den yüzde 75,1'e geriledi.

Güvende 12 ayın en yükseği

Kapasite kullanım oranının yükselmeye devam ettiği mayıs ayında, gelecek üç aya ilişkin beklentilerde ise çoğu göstergede iyimserliğin önceki aya göre arttığı gözlemlendi. Buna bağlı olarak Reel Kesim Güven Endeksi de mayısta önceki aya göre 0,3 puan daha artarak 108,3'le son 12 ayın en yüksek düzeyine çıktı. Ancak mevsimsel etkilere arındırılarak hesaplanan güven endeksinin nisanda yüzde 105,1 olan düzeyi ise değişmedi.

Gelecek üç ay beklentileri

Endeksi oluşturan anket sorularına ait yayılma endeksleri incelendiğinde, gelecek üç ayda; üretim hacminde artış öngörenlerin geçen ayki ankette yüzde 33,4 olan oranının mayısta yüzde 35,7'ye yükseldiği görüldü. İç piyasa siparişlerinde artış bekleyenlerin oranının yüzde 37'den yüzde 38,6'ya, ihracat siparişlerinde artış bekleyenlerin yüzde 33,1'den yüzde 34,6'ya çıkması bunda etkili oldu.

Gelecek üç ayda birim maliyetlerinde artış bekleyenlerin oranının da yüzde 57'den yüzde 50,6'ya gerilediği dikkati çekti. Sanayicilerin yüzde 43,9'u maliyetlerin aynı kalacağı, yüzde 5,5'i ise düşeceği yönünde görüş bildirdi. Bunlara karşılık gelecek üç ayda istihdam artışı öngörenlerin oranının yüzde 19,2'den yüzde 16,5'e gerilediği görüldü.

Sanayicilerin yüzde 79,3'lük bölümü istihdam düzeyinin aynı kalacağını belirtirken, yüzde 4,2'lik bir kesim ise azalacağı yönünde görüş bildirdi. Gelecek üç ayda satış fiyatlarında artış öngörenlerin oranı da yüzde 46,9'dan yüzde 41,2'ye geriledi. Bura karşılık kısa vadeli TL kredi faizlerinde artış bekleyenlerin nisan anketinde yüzde 30,6 olan oranı ise mayısta 0,6 puan artarak yüzde 31,2'ye yükseldi.

Yıllık ÜFE beklentisi yüzde 62,8

Bu arada sanayicilerin gelecek 12 aylık dönem sonu itibarıyla üretici fiyatları (ÜFE) bazında yıllık enflasyon beklentisinin aylar itibarıyla hızla düşmeye devam etti. Ocak ayında yüzde 77,2, şubat ayında yüzde 74,2, mart ayında yüzde 70,4, nisanda yüzde 67,6 olarak ölçülen gelecek 12 ayda sonundaki yıllık ÜFE artışı beklentisi mayıs ayında 62,8'e kadar düştü. Geçmiş 12 aya kıyasla gelecek 12 ayda daha fazla sabit sermaye yatırımı öngörenlerin nisanda yüzde 35,3 olan oranı ise mayısta 29,7'ye geriledi. Sanayicilerin yüzde 59,4'le büyük bölümü yatırımlarını aynı düzeyde tutacağını belirtirken, yüzde 10,9'u azaltma eğilimi sergiledi.

Abdulkadir Selvi

Özdağ'la anlaşma Kürt oylarını kaybettirir mi, Kılıçdaroğlu'nun oyları düşer mi

Sinan Oğan'ın Erdoğan'a destek vermesi ne kadar meşruysa, Ümit Özdağ'ın Kılıçdaroğlu ile ittifak yapması da o kadar meşrudur.

Ama bu üzerinde değerlendirme yapmaya engel bir durum değildir. Ümit Özdağ, Millet İttifakı ile mutabakat imzalamak istedi. Bu talebe Ali Babacan ve Ahmet Davutoğlu'ndan tepki geldi. Kılıçdaroğlu baktı ki Millet İttifakı çatlayacak, oturdu Ümit Özdağ ile kendisi anlaştı. Kılıçdaroğlu şimdi bir elinde Kandil'i, diğer elinde Ümit Özdağ'ı tutmaya çalışan ama Millet İttifakı'nı da korumaya çalışan bir lider konumunda. Birbirine düşman ittifaklar Kılıçdaroğlu'na seçim kazandıracak mı yoksa tam aksine ikinci turda kaybetmesine neden mi olacak? Seçimin kritik sorusu bu.

HER TURA BİR İTTİFAK

Kılıçdaroğlu birinci tura Millet İttifakı ile girdi. Millet İttifakı'nın yetmediği yerde Kandil'le, HDP ile işbirliği yaptı.

Seçimler ikinci tura kaldı. Kılıçdaroğlu bu kez Türk milliyetçiliği gömleğini giydi, Ümit Özdağ ile mutabakat imzaladı.

Eğer seçimlerin üçüncü tura kalma ihtimali olsaydı Kılıçdaroğlu HÜDA Par'la ittifak yapar mıydı?

ÜMİT ÖZDAĞ'IN İÇ SAVAŞ UYARISI

Ümit Özdağ cephesine baktığımızda da Kılıçdaroğlu kazanırsa iç savaş çıkar demişti. Şimdi iç savaş çıkar dediği Kılıçdaroğlu ile anlaştı.

Anayasa'daki Türklük tanımını değiştireceğiz diyen Ali Babacan'la aynı ittifak içinde yer aldı.

AT PAZARLIĞI MI KOLTUK PAYLAŞIMI MI

Ümit Özdağ, koltuk paylaşımında öyle heyecanlanmış ki Kılıçdaroğlu'nu beklemeden, CHP'li gençlerin mülteciler aleyhinde duvarlara yazılar yazmasını alkışlayıp, "Söz, ben İçişleri Bakanı olarak yollayacağım" diye tweet attı. Ama bu tweet Millet İttifakı'nı karıştırdı. 6'lı Masa'da oturanlar Kılıçdaroğlu bize verdiği sözleri unuttu mu, bizi sattı mı kaygısına düştü. Gelecek Partili Selim Temurci, "Sn. Özdağ günün şakasını yapmış sanırım! Bir şaka da benden. Bu adam İçişleri Bakanı olacağım diyorsa Sn. Soylu kesin kalacak demektir" diye tweet attı.

OĞAN İLKE, ÖZDAĞ KOLTUK PAZARLIĞI YAPTI

Sinan Oğan, Cumhurbaşkanı Erdoğan'la koltuk pazarlığı yapmadı. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Oğan'la pazarlık yapmadıklarını söyledi. İlkeler üzerinde anlaşmaya vardıklarını açıkladı. Sinan Oğan o ilkelerin ne olduğunu kamuoyunun önünde açıkladı. Attığı tweet'ten de anlaşılıyor ki Ümit Özdağ bakanlık pazarlığı yapmış.

Ümit Özdağ'a İçişleri Bakanlığı, Kültür Bakanlığı ile TİKA ve Yurtdışı Türkler Başkanlığı'nın verildiği söyleniyor.

6'LI MASA'YI SATTI

Peki bundan 6'lı Masa'nın haberi var mı? Kılıçdaroğlu, Özdağ'a bakanlıkları pazarlarken diğer liderlerin onayını aldı mı? Hayır. Almamış.

Bu durumda Kılıçdaroğlu; bir adet Ümit Özdağ karşılığında 5 adet Millet İttifakı ortağı bir adet Ekrem İmamoğlu ve Mansur Yavaş'ı satmış olmuyor mu?

MUTABAKAT METNİ ÇÖPE

6'lı Masa'nın ortakları 1.5 yıl çalıştılar. Ali Babacan kullanılacak yazı fontu, puntosu ve satır aralığının dahi tartışıldığını söyledi. "Avrupa bize aferin diyecek" dedi. 6 liderin imzaladığı "Ortak Politikalar Mutabakat Metni" ortaya çıktı.

Ancak Kılıçdaroğlu'nun Ümit Özdağ ile yaptığı anlaşma ile Ortak Politikalar Mutabakat Metni bir anda çöp kutusuna atılmış oldu. Şimdi Ali Babacan'a Avrupa nasıl aferin diyecek? Kemal Bey, yaptığınız iş mi?

ORTAK MUTABAKAT METNİ İLE ÖZDAĞ METNİ KARŞI KARŞIYA

Ortak mutabakat metninde kayyum uygulamalarına son verileceği vaat ediliyordu. Kılıçdaroğlu ile Ümit Özdağ arasında imzalanan mutabakat metninde ise, "Terörle bağlantısı hukuki kanıtlarla sabit olan mahalle idare yöneticileri yerine devlet görevlileri ataması uygulamasına yargı kararı çerçevesinde devam edilecektir" deniliyor.

Kılıçdaroğlu, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'na, Türkiye'nin koyduğu şerhi kaldıracağını vaat etmişti. Ortak mutabakat metninde de 6 parti tarafından aynı vaat yer almıştı. Özdağ ile imzalanan mutabakatta ise "Türkiye'nin milli ve üniter yapısını hedef alan hiçbir siyasi ve hukuki düzenlemeye izin verilmeyecek" deniliyor.

Bu örnekleri daha fazla uzatmayacağım. Son durum şudur: Kılıçdaroğlu, Ümit Özdağ ile anlaşarak 6'lı Masa ile imzaladığı ortak mutabakat metnini rafa kaldırdı.

İKİ SIRRI'NIN SORUSU

Önce Sırrı Sakık, Kılıçdaroğlu'na, "Kapalı kapılar ardında verdiğin sözleri açıkla" diye çağrı yaptı. Kılıçdaroğlu'nun, Ümit Özdağ ile mutabakat metnini açıklamasına saatler kala bu kez Sırrı Süreyya Önder, "Kılıçdaroğlu'nun taahhüt ettiği birtakım şeyler var" diye hatırlatmada bulundu. "Örneğin bizim arkadaşlarımızın cezaevlerinde boşuna yatıyor oluşunun ya da siyasi bir hınç alma duygusuyla yatıyor oluşunun altını kendisi çizdi" dedi. Zaten Kılıçdaroğlu da, meydanlarda Selahattin Demirtaş'ın serbest kalmasını istiyorsanız bana oy verin diye çağrı yapmıştı.

Sırrı Süreyya Önder'in sorduklarından çok bildikleri daha fazla. Bu durumda bizim de bazı soruları sormamız kaçınılmaz oldu.

KILIÇDAROĞLU'NA KRİTİK SORULAR

Kemal Bey, Kandil ve HDP desteği karşısında hangi sözleri verdin? PKK terör örgütüne destekten dolayı alınan kayyum belediyelerin atanması, Demirtaş dahil PKK'lıların cezaevinden çıkması, KHK'lıların kamuya atanması konusunda söz verdin mi? Bunun içinde PKK'ya yönelik operasyonların durdurulması, Irak ve Suriye tezkeresine ret oyu verdiğinize göre Irak ve Suriye'deki Türk askerinin geri çekilmesi, HDP'lilerin söz verdiği üzere Öcalan'ın özgürlüğüne kavuşturulması var mıydı?

KİM KAZANDI KİM KAYBETTİ

- 1- Ümit Özdağ, Türk siyasetinin geleceğinde var olma iddiasını Kandil'in, HDP'nin desteklediği Kılıçdaroğlu'nu destekleyerek kaybetti.
- 2- İlk tur seçimlerde HDP'lilerin oylarının tamamını alan Kılıçdaroğlu, Ümit Özdağ'la anlaşma yaparak Kürt seçmenin motivasyonunu kaybetti.
- 3- Ümit Özdağ, üç beş koltuk uğruna Irak ve Suriye tezkeresine ret oyu veren Kılıçdaroğlu ile anlaşma yaparak terörle mücadele konusundaki tutarlılığını kaybetti.
- 4- Ümit Özdağ, Ümraniye'de fuarda gezerken "Yeşil Sol Parti, kimse yok stantta. Muhtemelen dağa çıktılar" demişti. Yeşil Sol Parti ile aynı safta yer alarak inandırıcılığını kaybetti.

Bu ittifak tam bir kaybet kaybet ittifakı oldu.

KILIÇDAROĞLU'NUN OYLARI DÜŞER Mİ

Kılıçdaroğlu'nun rakibi Erdoğan'ın en büyük özelliği güvenilir lider olmasıyken Kılıçdaroğlu, 6'lı Masa'yı ortada bıraktı, HDP'yi Ümit Özdağ'a değişti. Böylece dostlarını yarı yolda bıraktı.

Kılıçdaroğlu, 6'lı Masa'ya rağmen Ümit Özdağ ile anlaşma yaptı. Bu durumda 6'lı Masa seçimlerde aşkla, şevkle çalışır mı? HDP'liler Kürt seçmeni sandığa yönlendirmede zorluk yaşamaz mı? Bir motivasyon kaybına neden olmaz mı? Ümit Özdağ ile anlaşılan Kılıçdaroğlu için HDP seçmeni seferber olur mu? HDP'li Erol Katırcıoğlu, "Kusura bakmayın ama böyle bir ittifakın adayına oy vermemiz mümkün değil" diye tepki gösterdi. Ümit Özdağ'ı kazanayım derken HDP seçmenini küstürmek Kılıçdaroğlu'nun oylarını düşürmez mi? Bu gidişle Kılıçdaroğlu ilk turda aldığı oyu da alamayacak ve bu seçimin kaybedeni olacak.

Esfender KORKMAZ

Türkiye topyekûn yoksullaştı

Bir ülkede, gelir dağılımının bozulması ve zengin-fakir farkının artması ile ülkenin topyekûn yoksullaşması farklıdır. Gelir dağılımı bozulur, ama ülkenin varlığı kaynakları içeride kalır. Topyekûn yoksullaşma da ise, ülke servet ve kaynak kaybeder. Zenginin zenginliği azalır, yoksulun yoksulluğu artar.

Türkiye her ikisini de yaşadı ve yaşamaya devam ediyor.

1.Yüksek enflasyon, hükümetin, kamu özel işbirliği, ihale uygulaması, bazılarına kamu bankaları yoluyla ucuz kredi dağıtılması ve popülizm yoluyla gelir dağılımı aşırı bozuldu. Zengin daha zengin, yoksul daha yoksul oldu.

Sonucu TÜİK verilerinden görebiliyoruz.

a)Gini Katsayısı; Gini Katsayısı 0 ile 1 arasında bir değerdir. Sıfıra yaklaştıkça gelir dağılımında eşitliği, bire yaklaştıkça ise gelir dağılımında bozulmayı gösteriyor.

TÜİK verilerine göre; 2005 yılında Gini Katsayısı 0,380 idi. Bu katsayı giderek büyüdü ve 2022 yılında 0,487 oldu. 2022 yılında Gini Katsayısının bire daha yakın olması, gelir dağılımında bozulmayı gösteriyor.

b)Son 7 yılda zengin-fakir farkı 7,4 kattan 8 kata yükseldi .En zengin yüzde 20'lik kesimin millî gelirden aldığı pay, 2014 yılında yüzde 45,9 iken 2022 yılında yüzde 48'e yükseldi. (Aşağıdaki tablo.)

20'lik gruplar itibarıyla yıllık eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirinin dağılımı 2022		
Yıl	İlk yüzde20 (En düşük)	Son yüzde 20 (En yüksek)
2014	6,2	45,9
2015	6,1	46,5
2016	6,2	47,2
2017	6,3	47,4
2018	6,1	47,6
2019	6,2	46,3
2020	5,9	47,5
2021	6,1	46,7
2022	6.0	48,0

Veri kaynağı; TÜİK

c)Cari açık dış ekonomik ilişkilerin özetidir. Sonuçta ekonomik ilişkilerden dolayı ülkenin ne kadar kaynak kaybettiğini gösterir. Dış ekonomik ilişkilerden kayıp ve kazancı gösterir. Kaynak çıkışı iç tasarruflarda ve servette azalma yaratır.

2. Türkiye 2003 yılından 2022 yılı sonuna kadar, 921,2 milyar dolar dış ticaret açığı ve 674,8 milyar dolar da cari açık verdi. Türkiye'nin bir yıllık millî geliri kayboldu demektir. Bir benzetme ile bu 20 yılda Türkiye topyekûn bir yıl dış ekonomik ilişkilerde açık verdiği ülkeler halkı için çalışmış oldu. Bir yıllık millî gelirimiz kadar kaynak kaybetmeseydik, şimdi kabaca yüzde 5 oranında daha zengin bir ülke olurduk.

CARİ İŞLEMLER VE DIŞ TİCARET AÇIĞI (Milyon Dolar)		
Yıllar	Cari İşlemler Açığı	Mal Dengesi
2003	-7.515	-13.411
2004	-14.198	-22.438
2005	-20.980	-32.936
2006	-31.168	-40.894
2007	-36.949	-46.831
2008	-39.425	-52.917
2009	-11.358	-24.762
2010	-44.616	-56.325
2011	-74.402	-89.160
2012	-47.962	-65.367
2013	-63.621	-79.917
2014	-43.597	-63.597
2015	-32.118	-48.114
2016	-32.590	-40.854
2017	-47.389	-58.956
2018	-28.261	-55.126
2019	1.674	-31.174
2020	-36.724	-37.878
2021	-14.882	-29.161
2022	-48.769	89.719
2003-2022 TOPLAMI	674.845	921.215

Kaynak: Merkez Bankası

2022 yılında 46 milyar dolar turizm gelirimiz oldu. Çin'e ve Rusya'ya 2022 yıllık dış ticaret açığımız ise daha fazla 89,56 milyar dolar oldu. Yani turizmden kazanıp, Rusya ve Çin'e veriyoruz. Rusya ve Çin'e olan dış ticaret açığını yarıya düşürseydik, cari açığımız kalmazdı.

Türkiye 20 yılda kaybımız olan 674,8 milyar doları konuşmuyor. Borsadan 1000 lira nasıl kazanırımı konuşuyor.

3.Cari açık ya uzun vadeli doğrudan yabancı yatırım sermayesi ile veya dış borçla finanse edilir. Bizde doğrudan yabancı yatırım sermayesi girişi olmadığı için, cari açığı dış borçla finanse ediyoruz.

Dış tahvillerimizde CDS oranı yüksek olduğu için yüksek faiz veriyoruz. Yani dış borç yükü artıyor. Ama cari açığın finansmanı, bugün sorunu çözer, ancak gelecekte bu finansman maliyeti hem büyümenin düşmesine, hem de ülkenin yoksullaşmasına yol açar.

Cari açık veren gelişmekte olan ülkeler, net borç ödeyen konuma geldiklerinde, yurt dışına kaynak çıkışı hızlanacaktır. Net dış borç ödeme faiz ve kâr gibi kaynak çıkışlarının GSYH'ya oranının, büyüme oranından daha büyük olması halinde, fakirleşme başlayacaktır.

Bu söylediklerim, ekonominin geleceğini ve halkın refahını tehdit ediyor.

Ama bakıyorum medyanın tamamı günü konuşuyor.

Aslında iktisatta öteden beri bilinen bir kural vardır. İktisadi ajanlar çıkarına miyoptur. Kısa dönemde gelirine bakar. Uzun dönemli çok daha yüksek menfaatini görmez.

İbrahim Kahveci

Yeni seçmenin yüzde 20'si yabancı

Bir televizyon kanalında oyunu kullanan seçmene mikrofon uzatılıyor ama seçmen tek kelime Türkçe bilmiyordu. Bir başka görüntü ise Katar Büyükelçiliğimiz... Orada da oy kullananların bir kısmı Katar'lı...

Türkiye'nin geleceğini belirleyecek bu seçimde yabancı seçmen neden bu kadar önemli hale geldi?

Konumuz bu.

Yabancı düşmanlığı yapacak durumda değiliz. İskoçya'da Başbakan'ın ofiste namaz kılma görüntülerini hepimiz hatırlıyoruz değil mi?

Mesele vatandaşlığın nasıl verildiği konusudur. Türkiye konut satışı yoluyla çok kolay vatandaşlık veren bir ülke. Ve Türkiye'den konut alanların önemli kısmı Körfez Ülkeleri.

2018-2023 son 5 yılda yabancılara 245.676 konut satılmış. Hane başı yaklaşık 2-3 seçmenden 500 bin ila 700 bin yeni seçmen demektir.

Bu konutların sadece 75 bini Iraklı ve İranlılara satıldığını onları 35 bin konut ila Rusların izlediğini belirtelim.

Şimdi buraya bir nokta koyalım ve devam edelim.

Son günlerde seçmen sayısı üzerine yoğun bir tartışma var. Seçmen sayısındaki anormal artış tartışılıyor.

Gelin önce buna bir bakalım.

Son 5 yılda nüfus 4 milyon 469 bin kişi arttı ama bu çok yanıltıcı bilgidir. Çünkü önemli olan nüfusun artışı değil, son 5 yılda 18 yaşına girmiş olan 2001-2005 arası doğan insanlardır.

Bunu iki yoldan izleyeceğiz.

İlk yol gerçekten 2001-2005 yılları içerisinde ülkemizde gerçekleşen doğum sayısıdır: Bu sayı 6.218.348 kişi olarak görülüyor.

Şimdi ikinci yol ile bunu teyit edelim: Son 5 yılda 18 yaşına giren nüfus ne kadardır? Buna ise 2022 yılı nüfusun yaş dağılımından bakıyoruz. 2022 yılında 17-21 yaşlarındaki nüfus 2023 seçimlerinde ilk kez oy kullanacak kişilerdir. Bu nüfus ise 6.292.109 kişi etmektedir.

Hem doğum sayısı hem de son 5 yılda 18 yaşını dolduranların sayısı yaklaşık olarak 6,2 milyonun biraz üzerini göstermektedir.

Ve şimdi ölümler.

Son 5 yılda (2017-2021) yıllarında 2.362.584 kişi vefat etmiştir. Bu rakamda 2022 yılı vefat yerine (açıklanmadığı için) 2017 yılını aldık. Biliyorsunuz pandemi yıllarında yaklaşık 200 bin kişi normal dışı fazladan vefat olmuştur. O nedenle 2020 ve 2021 rakamları bize doğru vefat sayısını açıklıyor. 2022 yerine 2017 yılını aldığımızda en fazla 10-15 bin vefat az görülmüş olacaktır ama yine de yaklaşık rakam 2,4 milyon ölümü göstermektedir.

Şimdi gelelim sadeleşmeye: 6,2 milyon yeni seçmene ve 2,4 milyon vefat çıkartıldığında (Küsuratlar elemine edildiğinde) yaklaşık olarak 3,9 milyon net seçmen sayısı artmış olmalıydı.

Geliyoruz YSK açıklamalarına: 2018 yılında 56.322.632 olan yurtiçi seçmen sayısı 2023 yılında 60.904.499 kişiye çıkmış. Seçmen sayısındaki artış yaklaşık olarak 4,6 milyon kişi (4.581.867 kişi)

Kısaca şöyle izah edelim: Nüfusa göre 3,9 milyon artması gereken seçmen sayısı 4,6 milyon artış göstermiştir. Yurtiçi seçmen sayısındaki yaklaşık 700 bin kişilik artış nereden gelmektedir?

Sorumuz bu?

Yurtiçi seçmen sayısı 60,9 milyon iken sadece son 5 yılda yabancı seçmen artışı 700 bin kişi ile yurtiçi seçmen sayısının yüzde 1'ini bile geçmiş oldu.

Ama son 5 yılda yeni seçmen sayısına baktığımızda durum daha ilginç. Yerleşik nüfustan oluşan seçmen sayısı 3,9 milyon artarken yeni TC vatandaşlarının sayısı 700 bin civarı ile bu seçmenin yüzde 18'i etmektedir.

Özetle durum şu: Ülkemizin demokrasisinde bir çok unsur zaten kullanılmıyor. Vatandaşın elinde belki de demokrasi adına son seçenek olarak seçimle yönetim belirleme imkanı kalmıştı. Artık yavaş yavaş bunu da parayla satar duruma geldik.

Yakında yabancı seçmen tercihi yerli seçmen tercihinin önünde büyük bir set olacak gibi duruyor.

Burada tekrar edelim: Kaderini ve hayatını bu ülkeye bağlamış yabancı seçmen mesele değil, burada sadece parayla satılmış ve daha Türkçe bile bilmeyen yabancı seçmendir meselemiz.

Kendi ülkesinde oy bile kullanamayan bir çok yabancı Türkiye'nin kaderini çizecek notaya geliyor.

Hatırlatalım...

O nedenle bu hafta sonu yapılacak seçim son seçimimiz olmasın diyorum.

Bu bir ÜLKE MESELESİDİR.